

Brána smrti

19. 1. 2015

Nový dokumentární seriál, který se pokouší rozptýlit obavy lidí z odchodu z tohoto světa. Od 22. ledna bude seriál vysílat ČT2 každý čtvrtek ve 22 hodin.

Brána smrti nabízí divákům zcela jiný pohled na smrt, než je běžné. Většina lidí má ze smrti strach, je to pro ni téma depresivní a schovává se před ní. V seriálu však poznáme, že lidé napříč historií i kulturami většinou pojmají život a smrt jako proměny věčného bytí. K pokračování života po smrti se hlásí i mnozí moderní vědci a odborníci – zjišťují, že po smrti je to vlastně mnohem zajímavější. Zároveň v seriálu najdeme inspiraci, jak se vypořádat s odchodem blízkých, jak se připravit na vlastní smrt i jak vlastně žít.

„Jde o nejdůležitější téma v lidském životě, přesto se kolem něj chodí po špičkách. Strach ze smrti umožňuje manipulovat s lidmi. A proto si myslíme, že by jej veřejnoprávní televize měla lidem ukazovat, aby se přestali bát. Aby se na smrt podívali jako na bránu, kterou se nejen odchází, ale také přichází. Protože zkušenosti lidí napříč časem, kulturami a ideologiemi ukazují, že setkání se smrtí bývá impulsem k netušené kvalitě života,“ odpovídá dramaturg **Antonín Trš** na otázku, proč se pustili do takto složitého tématu. A k tomu, zda natáčení nějak změnilo jeho vlastní pohled na umírání, dodává: *„Ano, určitě změnilo. Přestat se bát je osvobozující.“*

„Po smrti můžeme vstoupit do mnohem zajímavější reality,“ říká režisér Viliam Poltikovič

Umírání patří k životu, ale řada lidí se snaží tomuto tématu vyhnout. Proč Vás toto téma zajímá?

Smrt je zásadním tématem našeho života, je jeho vyvrcholením, přesto se jí téměř vůbec nezabýváme a nehovoříme o ní ani s umírajícími. Seriál je tedy příspěvkem do osvěty na dané téma. Zjistíte v něm, že to, jak žijete, má přímý vliv na to, jak umíráte, že pokud přijmete smrt jako proměnu v téměř nekonečném koloběhu proměn, ztrácíte strach ze smrti a stáváte se skutečně svobodnými. Nakonec podle nejnovějších výzkumů thanatologů můžeme po smrti vstoupit do mnohem zajímavější reality, než je ta naše...

Jaké pocity ve Vás tato práce na jistě neobvyklém a pro mnohé kontroverzním projektu vyvolávala?

Práce na seriálu byla moc hezká a nebylo to nic morbidního, jak si mnozí mysleli. Naopak, čím více jsem na seriálu pracoval, tím více vystupovala do popředí naděje. I ve smrti je krása, jedinečnost, poznání. Věřím, že to diváci v seriálu poznají. Obecný trend pohledu na smrt je sice jiný, ale jak se říká „všechno je jinak“, tak to tu platí svrchovaně, jen je třeba se oprostít od zavádějících modelů a pohledů a otevřít se tomu, co vychází z našeho nitra, bez jakékoli ideologie. Moc hezky a silně na mě zapůsobili lidé, kteří se se smrtí setkávají denně, zejména pracovníci hospiců – jak prožívají poslední chvíle člověka, co se při nich děje a jak se mění všichni zúčastnění, je doslova úžasné a věřím, že to pocítí i diváci.

Změnilo to nějak Váš osobní pohled na tuto problematiku?

Nijak zásadně ne, jen jsem poznal, jak moc můžeme ovlivnit svoji vlastní smrt a jak moc můžeme pomoci i svým blízkým v posledních chvílích. Také mne potěšilo, že moderní věda – thanatologie, psychologie i kvantová fyzika docházejí k tomu samému, jako je třeba Tibetská kniha mrtvých a další prastaré duchovní nauky.

Anotace jednotlivých dílů

Konec nebo začátek?

První díl se zabývá definicí smrti z odborného pohledu a neuchopitelností smrti z našeho běžného nazírání. Poznáme pojetí smrti v pravěku a u tzv. přírodních národů v Amazonii, Austrálii, Papuy a Africe.

Předkové vzdálení i blízcí

Do pojetí smrti ve starověku nahlédneme prostřednictvím kultur Mezopotámie, Persie, Indie, Číny, Egypta, Řecka, Keltů, Germánů, Slovanů a kultur, které prosluly lidskými oběťmi - náboženské kultury Mayů, Aztéků i Toltéků. Smrt zde také není chápána tragicky, být obětován je poctou.

Vše se vrací

Současné duchovní kultury v tomto díle reprezentuje hinduismus a buddhismus. S konceptem karmy a reinkarnace, smrti a života nás seznámí duchovní osobnosti Indie (včetně nevýznamnějšího představitele hinduismu), Tibetu (dalajlama) i Japonska (ariciopat). Poznáme i osobité a pro nás nezvyklé pohřební obřady v Indii, na Bali a v Tibetu.

Víra v jediného Boha

Největší monoteistická náboženství dneška – judaismus, křesťanství a islám mají v pojetí života a smrti mnoho společného. Jsou zde zdůrazněny osobité inspirující přístupy daných vyznání i mystické pojetí – zejména v křesťanství. Uvidíme mimo jiné posvátná místa Izraele, ukřižování na Filipínách, mešity a život v Kašmíru a v Dubaji.

Strach

Pátý díl analyzuje strach ze smrti, ze kterého se odvíjejí všechny ostatní strachy a jak se s ním vypořádat. Zabývá se i povrchní bulvarizací smrti v médiích a jejím vlivem na nárůst násilí. Na závěr kontroverzní téma eutanázie.

Mezi světy

Téma zkušenosti blízké smrti nám představí lidé, kteří jí prošli i odborníci, kteří se jí zabývají – zejména Raymond Moody, dlouholetý badatel a autor světových bestsellerů na dané téma. Všem tato zkušenost výrazně změnila přístup ke smrti i životu. Podle výzkumů se zdá, že vědomí je nezávislé na mozku, že naše realita, ve které žijeme, není jediná a nejzajímavější a že to podstatné v našem životě je být dobrým láskyplným člověkem.

Odchody blízkých

Podněty i konkrétní návody jak se vypořádat s odchodem našich nejbližších dostaneme od odborníků i od lidí, kteří si tím prošli. Velmi silné a inspirativní jsou právě konkrétní osobní příběhy – manželky,

kteřá přišla o manžela, s nímž měla čtyři děti a páté na cestě a pak dvojice mladých manželů, kterým se narodilo mrtvé dítě.

Umírání jako cesta

Jak se připravit na smrt, jak zemřít bez bolesti a co nejlépe? Odpovědi přinese tento díl prostřednictvím odborníků i osobních zkušeností. Seznámíme se i s významnou hospicovou péčí a poznáme, jak se odchází v domě pro umírající Matky Terezy v Kalkatě.

Nečekaná terapie

Mnohé přírodní národy dokážou v tzv. rituálech přechodu navodit sugestivní prožitek smrti. Důsledkem toho je nejen ztráta strachu ze smrti, ale přicházejí i nečekaná vyléčení často i z velmi závažných onemocnění. I dnes se tím zabývají speciálně zaměřeni terapeuti či speciální techniky – např. buddhistická phowa. Výsledky jsou opravdu překvapivé.

Duchové přicházejí

Komunikace s duchy zemřelých je tradiční ve všech kulturách, své kořeny má už v šamanismu. U nás je tradiční spiritismus, kontakt s duchy prostřednictvím médií. Uvidíme obdivuhodné mediální kresby a zavítáme i na Haiti, kde je rozšířené vúdú i ožívování mrtvol – vytváření zombií. Zcela ojedinele se zde podařilo natočit velký noční obřad vúdú s šokujícími výjevy.

Snová setkání

Mnozí prožívají spontánní kontakty s duchy zemřelých. Zejména jde o případy, kdy zemře někdo hodně blízký – manžel, manželka, partner, dítě. Tato setkání bývají neobyčejně silná a dochází i překvapivému předávání ověřitelných informací, které se zatím z vědeckého pohledu nedá moc vysvětlit.

Veselá kmotra

V některých kulturách je tradiční nepojímat smrt a místo věčného odpočinku tragicky jako například v Číně nebo na Havaji. Je to možné i u nás – záleží na osobním přístupu, poznání. Ztělesněním veselého přístupu ke smrti a zemřelým je svátek mrtvých neboli dušičky v Mexiku. Součástí svátku jsou například čokoládové a cukrové lebky, veselé průvody v maskách smrtek a celonoční hodování a popíjení na hrobech blízkých.

Z housenky motýlem

Lidé, kteří jsou v kontaktu s porody i se smrtí, vidí velkou podobnost v obou přechodech – jsou to „stejně dveře“, které se jen jednou otevrou sem a pak na druhou stranu. Nad věčností života a pojetím smrti jako proměny v nekonečném koloběhu proměn v nekonečně rozmanitém stvoření se zamýšlejí významné duchovní osobnosti, odborníci, vědci, šamani i tzv. obyčejní lidé. Vyslovují přesvědčení, že smrt je jen zánik těla, formy. Vědomí či duše podstupuje další objevitelskou cestu.

Autor námětu a dramaturg: Antonín Trš

Produkce: Milada Rebcová, V. Poltikovič

Kamera: V. Poltikovič, Miroslav Souček

Scénář a režie: Viliam Poltikovič